

polnih 50 let. Vkljub temu, da je pozno vstopil v književnost, so takratni literarni krogi takoj zaslužili, da se je pojavila v hrvaški književnosti po smrti Augusta Senoe nova epoha. Na književnem polju se je pojavil zrel človek — intelektualca, ki je bil na jasnem, kaj ima povedati svojim čitateljem. Takratne ubijajoče hrvaške politične razmere so ga sicer močno ovirale, vendar se jim je uspešno zoperstavil. Prav zato bo njegovo literarno delovanje in nacionalno prizadevanje vedel ceniti le oni, ki dobro pozna hrvaško zgodovino preteklega stoletja. Senoa, naš Jurčič in Gjalski so bili v preteklem stoletju najizrazitejši predstavniki književnega realizma. Zgodovinska povest s krepkimi motivi, z izrazito in zapleteno fabulo, je značilna za njega. Toda zgodovina jim ni bila nikakoli fikcija, puhla romantika, marveč je bilo vse življenje resnično in vsi ljudje, ki so tvorili njihove romane in ki še vedno živijo po svoji pristnosti med narodom, kar po vrsti naravni, pod kožo krvavi.

Med nešteti njegovimi romani, ki so izšli v 27 zvezkih zbranih spisov, je tudi roman učiteljske »Gjurjica Agićeva«. Roman — tragedija ene učiteljice. Pa ne samo to. Ne samo ta roman, ki morda na svoji večni resničnosti zadnjih 50 let ni nič utrpel, marveč roman inteligence v splošnem, ki propada brez sonca in zraka v kulturni zaostalosti zbičnega naroda po naše — Doline šetflorijanske. Z njim je umrl pisatelj — realist.

— Na jug. V prejšnji številki je pomotoma izpadlo ime pisca listka »Na jug«. Iz današnjega nadaljevanja je razvidno, da ga je napisal tov. Vilim Kunst.

— Reklama v učbenikih. Ministrstvo prosvete je izdalo banjskim upravam posebno okrožnico, v kateri opozarja, da naj se obveste vsi pisci učbenikov za narodne šole, da ne pustijo tiskati na platnicah in v tekstu nikakih izvelekov reklam. Dopustno je le, da se sme na platnicah natisniti spisek učbenikov, bodisi od istega pisca, bodisi od izdajatelja.

— Učiteljski koledar 1935. dobijo zaradi velikega obsega (približno 600 strani) le naročniki (oni ki so poslali naročnino do 1. II. t. l.) za 10 Din. Za vse ostale člane JUU znaša naročnina 12 Din, a za nečlane in ustanove pa 15 Din. Zaradi precejšnje teže koledarja bi posamezne pošiljke preveč obremenile udruženje z visoko poštnino in bi se tudi platnice pokvarile. Zato pošilja izvršni odbor JUU koledarje v večjih zavojih na predsednike sreskih društev, ki jih najlaže razdelijo naročnikom.

— Dolgo pogrešana in težko pričakovana »Spominska knjiga« za najrazličnejše šolske prireditve in proslave bo kmalu prišla v javnost. Naše šole, kakor tudi vse kulturne organizacije, jo bodo z veseljem pozdravile. Knjiga, ki bo zasledovala nacionalno vzgojo in socialno vzgojo smoter otroškega javnega udejstvovanja, bo zadostila pedagoško-propagandnemu namenu šolskih prireditev v dobro šole in doma in bo dala najboljšo izbiro zadanih del priznanih slovenskih pesnikov in pisateljev kakor tudi vsa praktična navodila. Po dveh letih prizadevanja se bo vendarle uresničila želja premožnih, ki so hoteli, da bi ne bile šolske prireditve umetno-priložnostne, časovno-izsiljene, marveč naravno-nujne, življenjske — vzgojne.

Knjiga bo obsegala okrog 300 strani osmerke in jo bo založila zadruga »Učiteljski dom« v Ljubljani. Ze sedaj opozarjamo učiteljsko javnost na to knjigo in na vsa tozadevna poročila, ki bodo sledila.

— Stalež šolstva in učiteljstva v dravski banovini obsega toliko krajevnih, osebnih in drugih podatkov, da more s pridom služiti ne samo uradom, temveč tudi posameznikom. Naročila sprejema, dokler traja še naklada, banovinska zaloga šolskih knjig v Ljubljani.

dovanju direktorja vse aparate kar v duplikatu. »O srečni kmetje, srečna vasa! Ko sem nekoliko bolje spoznal razmere, se nisem čudil zanemarjenemu posloju. Slišal sem na koncu šolskega leta hvalo: Občina je dobra, dala je vse, kar je v njenih močeh. Posvetilo se mi je šele pozneje, ko je oni, ki je hvalil, postal funkcionar nadaljevalne šole, ki jo vzdržuje občina. Za denar vse. A zakon? Gregorčič toraj ni imel prav. Če bi človek mlad prišel doli, bi se v službi pokvaril. Prav gotovo! Kako se ne bi če ga predpostavljamo odganjanja od dela, mesto da bi ga vzpodbujal. Formalnosti da, na teh jaha vsak, a da bi zagrabil kolikor mu nalaga vest in mu dopušča sila — tega ne. »Neču eto!« Deset ur mi zakon predpisuje, toliko bom delal in ti boš opravljal pisarniške posle, ker sem jaz upravitelj. Moraš! Saj veš knjiga pa paragraf in služba. No jaz imam važnejši posel: ženska strokovna šola in večerna šola. Tu se lahko honorarno predava in »nema« inspekcije, ko pa pridejo izpiti, kandidati ne znajo niti toliko, kolikor učenci prvega razreda meščanske šole. Pa vseeno, »drpne« se za ispit pet »banki«, pa »neka« je kandidat zdrav, izuril se bo pozneje. Za take honorirane ure se trga, kdor le more. Meni bi bilo nemogoče predavati na zavodu, na katerem uči n. pr. fiziko človek, ki izjavi, da se baterije žepne svetilke ne upa vreči na tla, ker se boji da bi eksplodirala. Sploh se nekateri po vražje boje eksplodirajo.

Vstopil sem prvič v razred, v prvi. Otroci kot naši. Morda malo bolj ožgani — oblečeni, kakor kdo more. Uprlo se je sto črnih oči vame. Sto ušes je čakalo prve besede. Sam nisem vedel, kje naj začnem. Računstvo bi moral predavati pa se mi je v zvalovno zavest vrinila logaritmijska interpolacija. »Nesrečna pedagoška šola«, vsaj sedaj mi daje, da v mi-

— To je važno! Ne le v učiteljskem poklicu, marveč tudi za lastno izobrazbo nujno potrebujete »Pregled slovenskega šolstva« (Spisal dr. Anton Slodnjak.) Knjiga obravnava na živahen in popularen način slovensko šolstvo od početkov do današnjih dni in je torej edina popolna slovenska zgodovina na knjižnem trgu. Obsega 544 strani in vsebuje poleg pregleda zgodovine našega šolstva tudi letopis slovenskega šolstva (po letnicah urejeno gradivo na 46 straneh v drobnem tisku) ter obširno stvarno in imensko kazalo. Cena broširanemu izvodu je Din 78.—, v polno platno razkošno vezanemu in s kaseto opremljenemu pa Din 94.—. Naroča se z dopisnico pri Akademski založbi v Ljubljani 1, poštini predal 232.

## Osebnne zadeve

—i Napredovali so učitelji (ice): v VI. skupino: Pahor Marija iz Sv. Roka ob Sotli (Sm.), Lapajne Ema iz Vojnika (C.), Muren Križ Cirila iz St. Vida (Lj. zap.), Možina Albina iz Metlike, Zidarič Marija iz Ptuj, Hvala Mihaela iz St. Ruperta (Krš.), Kebl Valentina iz Ljubljane, Pirc Stefanija iz Maribora, Praznik Julija iz Celja, Jenko Marija iz Hrastnika (Laš.), Menaša Helena iz Sostrega (Lj. vzh.), Podgornik Miroslav iz Ptuj, Petkovšek Marija iz Sv. Jurja ob j. ž. (C.), Rösman Alma iz Grahovega (Log.), Črno Jernej iz Rirn (Mar. d. br.), Celjar Ana iz Krži (Kranj), Lebič Janja iz Prevalj (Drav.). V VII. skupino: Schott Vida iz Komende (Kam.), Mencej Fran iz Sv. Ožbolta (Drav.), Macarol Rudolf iz Šostanja (Slovenjgr.), Markič Alojzij iz Kolovrata (Lit.), Podboj Ana iz Celja, Obrn Marija iz Selnice (Mar. l. br.), Liberšar — Kočev var Karla iz Most (Lj. oz.). V IX. skupino: Križman Franc iz Stare ceste (Ljut.).

## Učiteljski pravnik

—š Osebna draginska doklada se zmanjša po uredbi min. sveta Br. 14.300/I z dne 11. aprila 1934. za ves znesek upokojenkam, upokojenim po zakonih, ki so dobili obvezno moč po 1. novembru 1923. leta, če so poročene z aktivnimi uradniki I. do VI. položajne skupine.

Tovarišica upokojena po zakonu z dne 31. julija 1923, ki je dobil obvezno moč dne 1. septembra 1923, in je poročena z aktivnim uradnikom V. skupine je prosila, naj se ji nakazuje draginska doklada tudi po 1. V. 1934., češ, da je upokojena po zakonu, ki je dobil obvezno moč z dne 1. septembrom 1923, in ne po 1. septembru 1923, ter da je dobil za državne uradnike obvezno moč po 1. septembru 1923, le zakon z dne 31. marca 1931.

Ministrstvo financ je njeno prošnjo odbilo z utemeljitvijo, da spada med — v uredbi označene zakone — tudi zakon o civilnih uradnikih iz leta 1923.

Imenovana tovarišica se je pritožila proti rešenju ministrstva financ na državni svet, ki je z razsodbo br. 32.985/34 z dne 8. decembra 1934. odločil, da spada med zakone, ki so dobili obvezno moč po 1. septembru 1923, tudi zakon o civilnih uradnikih z dne 31. julija 1923, in je tožbo odbil.

—š Zvanje katehetov. Na podlagi odloka ministrskega sveta in po členu 347. uradniškega zakona se veroučitelji na osnovnih šolah s šolskimi kvalifikacijami po odst. 2. in 3. čl. 45. uradniškega zakona razporede po skupinah prav tako kakor učitelji osnovnih šol, to je od IX. do V. položajne skupine.

### TOVARISI(CE)!

NE POZABITE NA OBMORSKI UČITELJSKI DOM IN POŠLJITE PRIJAVNICE!

ru izrečem par uvodnih besed. Nisem pričel jaz, pričeli so otroci. Vstal je tam v drugi klopi učenec pa me junaško vprašal: »Odkle si gospodine?« Odkle? Zdelo se mi je takrat, da nisem od daleč. Raztolmačim mu. Dečki se spogledajo. Razvil se je razgovor. Pa risanje vam bom predaval, jim tolmačim. »Nacrtaj nešto!« Kot da moram položiti sprejemni izpit. Dobro, a kaj ste risali? Pokažite mi zmečkane liste. Prerisavali so narodne motive. Pet let ta meščanska šola riše samo narodne ornamente in to na liste, ki jih kupujejo pri knjižarju, ki je obenem čevljar. Čudno! Čevlji in papir v istem lokal. Vzel sem v roko kredo in pričel risati na tablo, kar mi je padlo v glavo. V razredu veselje. »Daj nacrtaj sport!« Sport je namreč po njihovem pojmovanju nogomet, za katerega bi otroci dali dušo. Narišem golmane — pa par igračev. »Evo gospodine tu te imam na slici.« Kje? Pokaže mi sličico iz čokolade, na kateri je moj soimenjak sportni igralec menda v Zagrebu. Ko sem jim raztolmačil da to nisem jaz — je v razredu nastal molk. Spogledali so se. Očividno sem jim pokvaril veselje. Rišem dalje, vojaka, pa še enega, pa še, na še dolgo vrsto. V razredu navdušenje. Obračali so glave, zapirali oči, da bi pričarali čim daljšo perspektivno vrsto. Spet se oglašali mali. »Toliko vojnika treba naša država!«

Upravitelju neke meščanske šole, absolutu višje pedagoške šole v Zagrebu sem komaj dokazal, da je v dravski banovini osemletna šolska obveznost. Ni mi mogel verjeti. Novo mu je. A tu pravi, da komaj pridre otroka štiri leta v šoli. Ko konča osnovno šolo ostane doma, le oni, ki gredo v obrt in trgovino, morajo v večerno nadaljevalno šolo, ker morajo položiti majstorski izpit. O teh izpitih nočem govoriti. In vendar imajo po zakonu absolventi tukajšnjih šol iste pravice kot

## Naša gospodarska organizacija

—g Učiteljski dom v Mariboru. Izkaz nadaljnjih prispevkov za »Maistrov kamen«: II. dekliška mešč. šola v Mariboru Din 60.—; učit. društvo za mesto Maribor Din 300.—; Zg. Sv. Kungota, šola Din 12.—; šola Runeč Din 30.—; šola Sv. Jernej-Loče Din 21.—. Dalje so darovali za UD: M. Windischer, H. Voršič, E. Zenkovič, učiteljice v Trbovljah v počastitev spomina pokojnega tovariša Emila Volca Din 250.—. Pokojni tov. Volc pa je daroval UD Din 1000.—. Vsem darovalcem prav iskrena zahvala! — (Zbirka za »Maistrov kamen« je doslej dosegla znesek Din 4611.25.)

Gospodarska podjetja v 1. polovici tek. poslovnega leta: zemljevidi Din 36.391.75, slike Din 8.123.75, »Pisava« Din 3.322.—, grb Din 283.50, Prekmurske pravljice Din 80.—, »Sola v nebesih« Din 36.50, skupaj Din 48.237.50 par. — M. Kožuh, blagajnik.

## Mladinska mafica

Vsebinska 5. številka »Našega roda«. — Fr. Ločnikar: Pust (pesem). Vida Taufer: Slepec (pesem). Oskar Hudales: Zlo. Viktor Pirnat: Prvo srečanje. Narte Velikonja: Burja. Young-Kunaver: Drake jadra l. 1577-80. okoli sveta. Karlo Kocjančič: Pelješac iz ptičjega razgleda. Joža Herfort: Tesarji. Janko Sicherl: Mladi smučar. H. Ahačičeva: Snežinke. Čehov-Gradnik: Kaštanka. — Sledi bogata rubrika »Doma in po svetu« in »Mladina piše« in na platnicah uganke z razpisom lepega števila nagrad. Poleg naših nagrad razpisujejo še posebne bogate nagrade mladi rejci malih živali. — Naslovno stran je izdelal Fr. Sedej. Med ilustratorji srečamo tudi A. Bucika, Lj. Ravnikarja, Ahačičevo in dr.

Ekspedicija »Našega roda« se prične v ponedeljek, 18. t. m. Ljubljanske šole opozarjamo, da ga lahko dobijo že ta dan.

Od razprodaj v knjigarnah je ostalo nekaj izvodov »Sadjarčkov«, ki jih razprodajamo po Din 3.50.

## Učiteljski pevski zbor JUU

—pev. Članstvu sporočamo, da je turneja v Bolgarijo zasigurana. Naša zastopnika sta že odpotovala v Sofijo. Prihodnji pevski tečaj se prične 16. marca ob 9. uri za nove pevce, 17. marca ob isti uri bo tečaj za vse ostale. Na tečaju nam bo poročal tov. Supančič podrobnejše o turneji. Novi pevci naj naštudirajo program brezhibno. Isto velja za izbrani moški zbor 12ih pevcev.

S seboj prinesite koncertne obleke, ker se bomo ob priliki tečaja slikali. Tovariš(ice), ki še niso vpisani v seznam za skupni potni list, naj nam pošljejo takoj sledeče podatke: ime, priimek, rojstni kraj, dan, mesec, leto rojstva in ime občine, v katero so pristojni. — V teh dneh nastopimo v Radio.

## Šolski radio

—r XIX. teden. V torek 19. februarja bo predaval g. dr. Oskar Reya. Nadaljeval bo s popisom svojih doživljanj iz Maroka. Govoril je že o vtisih, ki jih je dobil v glavnih mestih Maroka. To pot pa bo predaval o svojih doživljanjih v gorah še malo poznane-

absolventi dobro organiziranih šol v drugih delih naše države. Tudi statistike tukajšnjih šol bi bile menda enake drugim ako ne bi bile še boljše. Suha številka nikdar ne more točno karakterizirati šole še manj pa prosvete. Mi smo pač naučeni izražati vse s številko, z enačbo. Zmožnosti vseh ljudi se lahko odreja s petimi golimi številkami in to povsem relativno. Temu ni krivo prebivalstvo. Kriv je šolski sistem, lov za višjimi mesti z manj dela, a z večjo oblastjo. Ta oblast pa se izražava na žalost samo v brezpomembnih formalnostih.

(Dalje prih.)

L. A.:

## Možu v spomin!

V soboto popoldne smo spremili k večnemu počitku prof. v pok. in senatorja gosp. dr. Valentina Rožiča. Njegova življenjska pot je bila zelo pestr. Rodil se je pred 56 leti v Viševku pri Sv. Trojici nad Moravčami. V šolo je hodil v trideset ure oddaljeno vas Vrhpolje kjer je poučeval cerkovnik pomožni učitelj v mežnariji zbrano vaško mladino v čitanju in pisanju. Od tu je odšel v Kamnik v tamošnjo meščansko šolo.

Petnajstleten deček je odšel na gimnazijo v Ljubljano. Tu je poučeval dijake imovitejših staršev in se s tem preživljal.

Visokošolski študij je dokončal v Gradcu, kjer se je preživljal z instrukcijami.

Po končanih študijah je bil nekaj let ravnatelj družbe sv. Mohorja v Celovcu, obenem pa je deloval med koroškimi Slovenci. Pri tem je dobro poznal Koroško in njen življenjski ter je v poznejših letih spisal več del kakor: Spomin na Gosposvetsko polje, Jugoslavija

ga velegorja Visokega Atlasa. Predavatelj se je povzpela na dva najvišja vrhova na Tubkal, visok 4160 m in na Likumt, visok 3950 m; torej vrhovi, ki daleč prekašajo naš Triglav. Taboril je 10 dni v bližini 2000 m visoko ležeče gorske vasiče Hrund, kjer živi še na pol divje pleme Berbercev, »Slen« imenovano. — Predavatelj je večkrat obiskal to ljudstvo ter proučil njih način bivanja, življenja in obdelovanja polja. Poleg zanimivih turističnih doživljanj, bo opisal tudi zapletljaje, ki jih je povzročilo nesporazumljenje s temi gorskimi pastirji.

V petek 22. februarja bo predaval g. Marjan Tratar »Tam ob Muri, v veseli Prlekiji«. K tej oddaji je podal g. predavatelj sledeče misli: Kot začetnika me je zanesla usoda pred leti učiteljevat iz bele Ljubljane tja na našo severno mejo, na Mursko polje, med naše vesele Prleke. Mnogi so me plašili, da je Prlekija naša Sibirija, zato sem se odpeljal s kaj mešanimi občutki na to svoje prvo službeno mesto. Toda, ko se danes oziram nazaj, na ona prva službena leta tam gori med živahnimi Prleki, so mi spomini nanje lepi in veliki. Zanimiv je ta kos naše zemlje, ki je naši mladini in tudi odraslim tostran Save le malo znan, zato vas popeljem za kratek čas tja na zeleno Mursko polje med vesele Prleke in vriskajoče Slovenske gorice, da spoznate tudi vi ta koticke naše Dravske banovine in prislunete za hip valovom zelene Mure, šumenju prleških palm in klopotev ter zanimivi prleški govoric. V svojem predavanju bom podal:

1. Nekaj uvodnih besed o veseli Prlekiji.
2. Z menoj iz Ljubljane v Ljutomer.
3. Ob Muri, po veseli Prlekiji in zelenih Slovenskih goricah.
4. In še nekaj prleških zaključek.

Pripravite zemljevid Dravske banovine!

—r V kmetijskem radiu bo ob 7.30 v nedeljo 17. februarja predaval g. inž. Sergej Gorup: Pretakanje, negovanje in čiščenje vina.

—r V nacionalnih urah bodo zvečer ob 19.30 naslednje oddaje:

Ponedeljek 18. februarja: Jovan Steria Popović. (Prenos iz Beograda).

Torek 19. februarja: Duh znanosti in nacionalne kulture; dr. Albert Bazala. (Prenos iz Zagreba).

Sreda 20. februarja: Dr. Ivan Tavčar; dr. I. Slodnjak. (Prenos v Zagreb in Beograd).

Črtrtek 21. februarja: Reorganizacija srb-ske vojske na Krfu. (Prenos iz Beograda).

Petek 22. februarja: Jugoslovanska misel pri starejših slovenskih pisateljih; prof. Maks Robič. (Prenos v Zagreb in Beograd).

Sobota 23. februarja: Kraljica Jelena; dr. Izidora Sekulić. (Prenos iz Beograda).

## Štanovska organizacija JUU iz društev: Vabila

— ZBOROVANJE 7 SRESKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV bo v soboto 9. marca v Ljubljani. Učiteljstvo bo ob tej priliki proslavilo 85-letnico prezidenta Masaryka, velikega slovenskega vzornika. Profesor Masarykove univerze iz Brna v ČSR g. dr. Mihajlo Rostohar pa bo razpravljal o novodobnih metodah pri pouku čitanja. Zbora se bodo udeležila JUU sreska društva iz Litije, Ljubljane - vzhodni del, Ljubljane-mesto, Ljubljane-zahodni del, Kamnik, Kranj in Škofja Loka.

### Poročila:

+ JUU SRESKI DRUŠTVI BREZICE in KRŠKO sta zborovali dne 9. februarja t. l. v šoli na Vidmu. Zborovanje je vodil predsednik brežiškega sresa tovariš Knapič, ki je v uvodnih besedah poudaril pomen skupnih

in njene meje, Slovenski Korotan, Plebiscit u Koroškoj Sloveniji, zbornik Boj za Koroško, ki ga je uredil v Ljubljani 1925. Kako je v deželi, kjer pod jarmom ječe sinovi Slave itd. Krepro se je zavzel tudi v našem senatu ob priliki proračunske debate za pravice Koroških Slovencev.

Po vojni je bil imenovan za profesorja na srednji tehnični šoli v Ljubljani, na kateri je služboval vse do dne, ko ga je blagopojni kralj imenoval za senatorja.

Pri vsem svojem obilnem delu je vedno še našel časa, da je prišel na svoj rojstni dom.

Zvest je ostal domu in šoli in nikdar se ni zgodilo, da bi šel mimo domače šole, ne da bi potrkal na šol. vrata ter se ne pomenil s šol. upraviteljem o potrebah šole, o deci in o potrebah domačega kraja.

Kako je znal ceniti šolo, najbolj izkazuje blagajniški dnevnik krajev. šol. odbora pri Sv. Trojici, kjer so vpisani mnogi zneski, ki jih je sam daroval in podpore, ki jih je znal izposlovati pri merodajnih oblastih.

Kako je domačo vas ljubil, priča njegova velikodušna oporoka, v kateri je volil šoli pri Sv. Trojici precejšen gozd in večje število knjig iz svoje bogate knjižnice. S tem si je postavil gosp. senator trajen spomin v sreih naše hribovske mladine pri Sv. Trojici.

Toda ni bil naklonjen samo domačinom. Po širnem kamilnem srezu danes žaluje za svojim dobrotnikom, nešteto mladeničev, ki jih je blagopojnik vzdrževal in podpiral, bodisi pri študiju, bodisi pri rokodelstvu.

Dasi smo vedeli za njegovo bolezen, vendar nismo pričakovali tako nagle smrti. Kako je bil priljubljen med narodom je najbolj pokazal žalni spreved, v katerem so ga spremljali na zadnji tužnji poti mnogi prijatelji iz mesta; posebno pa še mnogobrojni deželani iz vse banovine.